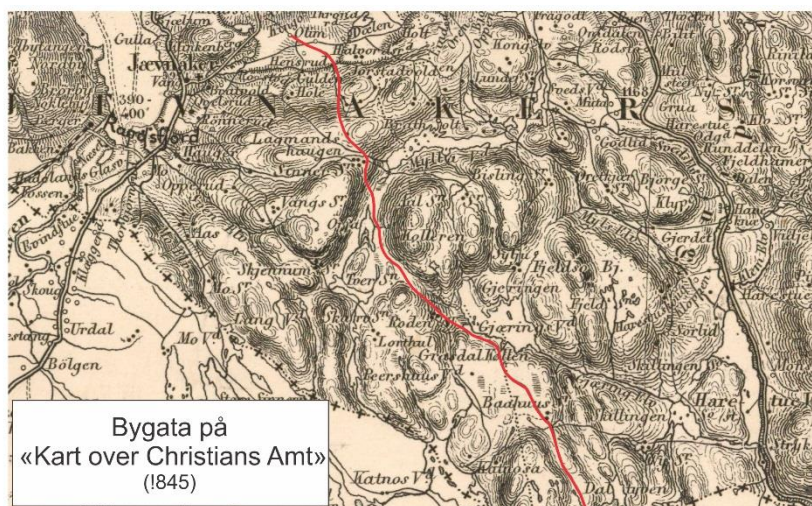
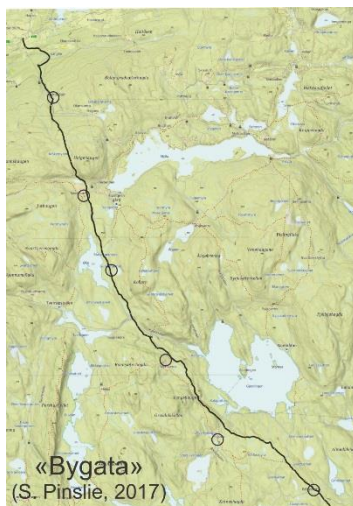

«Bygata»

Fra Ståle Pinslie's beskrivelser i «Årsskrift 2017 for Maridalens Venner» finner vi:

«Veien inn til Christiania het Bygata – den gikk over ved Olom til Vestenden – Roensetra – Elgstøa – Båhussetra – til Ingvaldsflaten – til Hakloa og inn til Hammeren i Maridalen. Langs veien møtte de frem de som hadde tungt å bære. Det kunne være skyttere med sekker fullt av vilt. Kjørerer måtte vite hvor slike varer skulle leveres. Fra Christiania kunne det være mel – kaffe og andre forbruksvarer. Dette var et strevsomt yrke og det ga lita fortjeneste.»

Når Bygata først ble etablert er vanskelig å angi, men ettersom den er tegnet inn på kart så sent som i 1872 og oppdatert ved århundreskiftet kan det hende denne handelsveien mellom Kristiania og Hadeland ble benyttet til langt utpå 1800-tallet.

Seks Kulturorienteringsposter (se kartet) er lagt ut langs den nordligste delen av «Bygata». Fra nord mot sør finner vi Slåttbråtan, Sinner seter, Kastesteinene, Roenseter, Elgstøa og Båhussetra, kanskje en fin anledning til å prøve seg som stifinner.

Ved Båhussetra passer det å sitere noen linjer fra Årbok for Hadeland 1972. Det er Sigvart Mjør, som skriver:

«Tre turer var det hver vår med krøttera. Sauene var første vendinga. De fulgte vi forbi Elgstøa inn mot Båhustraktene. Lammene måtte ofte bæres siste stykket. Sauene som vi gikk svært tidlig med, fant straks fram til Båhuslægeret. Ved seterbuene var det grønt og fint beite, men inne i skogen var det bare mengdevis med hvitveis. Den lyste opp i terrenget, men den var ikke sauemat. Andre turen innover var

med kuene. På grunn av nært slektskap med Katnosa, gikk vi dit med ungdyrene og de høstbære kuene. Beiteforholdene var minimale i hjemskogen. Tredje turen var med hestene. De skulle bare ha en kort beitesesong. Når slåttan tok til, måtte de igjen hentes. Slik var forholdene for mange for mer enn 60 år siden. Roen -, Sogn- og Velo-gårdene hadde seterbuer på Roensetrene. Båhus var seterlægregt for Western, Wirstad, Ulven og flere mindre bruk i vestre Lunner. Her var det store setervoller, og her utviklet det seg et herlig eventyr under slåttan. Høyløene fyltes med knusktørt vollhøy. Det duftet av det vidt om, en parfyme lekrere enn noen av de sorter det er å få i parfymeforretningene. Her overnattet ofte fotturistene. Å få dette tilskuddet hjem over Hæljehaugen på vinterføre var spennende. Det å råke på vinterforhold som gjorde en slik tur minst mulig slitsom både for hester og mennesker, hørte til lykketreffene. Det måtte til mye kulde, for vinterveiene fulgte ofte myrdragene. Helst burde det være minst mulig snø.»

Etter passering av Elgstøveien, fra sør, følger Bygata en gammel grasvokst traktorvei et lite stykke før stien overtar og fører inn på blåstien mot Roensetrene. Etter et par hundre meter langs blåstien, der den svinger mot venstre, går Bygata rett fram. Etter hvert krysser den under kraftgata på skrå og går over en åpen, vakker fjellrygg med gamle furukrager, øst for Roensetermyrene.

Snart krysser den veien til Roensetra fra Kalvedalen og følger vestsiden av Gjerdingsveien frem til sør for Velomyra. Så holder den seg stort sett øst for veien fram til Sinnersetra.

Derfra kan den følges over et nytt hogstfelt i østkanten av skigarden rundt Sinnersetra, over bekken fra Sinnertjernet og følger en gammel traktorvei. Så opp vest for Helgehaugen, eller Elgekollen, som det står på kartet fra 1872.

Oppe over bandet går faret i gammelskog øst for Kråkemyrene. Snart blir en møtt av et nytt hogstfelt, men som plaster på såret også en panoramautsikt over Hadeland med høye skogsåser i synsranden. Fra toppen her oppe er det nye og gamle hogstfelt helt ned til Slåttebråtan, men veitraseen er ganske lett å se og forstå.

I følge Mjør's beskrivelse er seterveien fra gården Mjør sørover og oppover bakkene, altså det landskapet vi skuer ut over: «I min barndom var det å jage dyrene inn til setrene. Tidlig på morgenen var det å starte, og for ikke å komme for mye over dyrket mark, var det å ta veien om Velo over til Grindvoll. Derfra var det å følge seterveien over ved Kinge til Olumsgrinda. Derfra bar det mot høyden. Rett over høyeste Hæljehaugen gikk seterveien».

«Nede i lia lå Slåttråten. Litt lenger oppe lå Olumsetra. Minst et par år var jeg med og jaget dyr over Hæljehaugen. Like bak på andre sida lå Sinnersetrene. Der var det mange hus, og så tok den lange veien fatt inn til Roensetrene. Midtveis lå det et pinnekast (kastesteinene). Der hadde ei seterjente frosset i hjel ei høstnatt. Seterveien over Hæljehaugen ble ikke benyttet etter at Jevnaker allmenning bygde vei innover mot Gjærdingen. Den går lenger mot øst nærmere Mylla. Det var hvileplass på Hæljehaugen, og her var det en herlig utsikt over Hadelandsbygdene. Kolleren ruvde mektig i landskapet. Den ga visshet om vei og lei, og den ga også trygghet».

De gamle seterveiene er for lengst grodd igjen. En gang var de mest beferdet. Det var den gangen buferdsdagen enda var noe av en festdag i manges bevissthet. Seterbudeia møtte da i beste stasen sin. Lokkende og kauende ordnet hun buskapen. Bjellekua foran, de andre i tur og orden – med ungdyra skvettende hit og dit. De visste ikke bedre. Bare nødtvungent fulgte de med. I lang, lang rekke – som perler på ei snor – svingte flokken mot høyden og friheten.»

Ved plassen Slåttebråtan tar Bygata over Gjerdingsveien og følger tett på østsida av veien nedover og fortsetter rett frem der veien svinger mot Olumsvadet. De gamle kartene viser at Kastbekken renner rett ned i hovedvassdraget og at Bygata går langs bekken. Der lå den da klart i dagen, endog med hulveier der det var dypere masser i grunnen. De nye kartene viser feilaktig at Kastbekken svinger østover mot Olumsvadet, der det i dag er bru over bekken. Nede ved utløpet i hovedvassdraget er det i dag ei myr. Oppdemmingen og myra kan være av nyere dato, siden 1825-kartet viser møller under dammen. Det kan forklare spor som tyder på at trafikken etter den tid har gjort en sving østover opp om Olumsvadet, der bilveien går i dag.

